

Oven murtaminen ja ovitaktiikka kahdella poliisipartiolla

Opinnäytetyö

Juha Kuosmanen, Tuomas Marjava

PolAMK 20193

11.11.2021

TIIVISTELMÄ

Juha Kuosmanen, Tuomas Marjava: Oven murtaminen ja ovitaktiikka kahdella poliisipartiolla

Opinnäytetyön muoto: Toiminnallinen

Julkisuusaste: Julkinen. Osioita poistettu JulKL 24.1§:n 5k perusteella.

Ohjaaja: Heikki Asunta, Juha Kinos

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Poliisin toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti, mutta suuri osa poliisin ja sen asiakkaiden välisistä kohtaamisista tapahtuu yhä, ja erityisesti koronapandemian aikaan, ihmisten asunnoilla. Joskus poliisin on virkatehtävä suorittaakseen päästävä sisälle asuntoihin, ja usein se käykin ongelmitta.

Vastaan saattaa kuitenkin tulla tilanteita, jossa sisäänpääsy asuntoon on jollain tapaa estetty. Tällöin poliisilla on laillinen oikeus käyttää voimakeinoja esteen poistamiseksi, jolloin käytännössä kyseeseen tulee oven murtaminen. Murtamisen tulisi olla jokaisen poliisimiehen hallitsema voimankäytön muoto, jolloin voitaisiin varmistua siitä, että poliisi pääsee aina tarvittaessa ja nopeasti esimerkiksi kohdeasuntoon.

Tämä opinnäytetyö on tehty poliisin suorittamasta oven murtamisesta, sekä siihen liittyvästä taktiikasta. Työ koostuu toiminnallisesta osiosta, eli niin sanotusta produktista, sekä raporttiosista, jossa käydään läpi oven murtamisen edellytyksiä erityisesti lain näkökulmasta, sekä siihen liittyviä toimivaltuuksia. Lisäksi raporttiosiossa käsitellään ovien rakennetta, sekä aiheeseen liittyviä keskeisiä tutkimuskysymyksiä.

Opinnäytetyön produktina on valmistunut oven murtamista käsittelevä, PowerPoint-muotoon tuotettu koulutuspaketti. Produktin tarkoituksena on toimia opetuskäytössä materiaalina, joka jokaisen poliisimiehen on helppo sisäistää. Vaikka produkti onkin suunnattu ensisijaisesti Helsingin poliisilaitokselle, voidaan sitä käyttää soveltuvin osin myös Poliisiammattikorkeakoulun opetusmateriaalina.

Sivumäärä: 39 + 30

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Marraskuu 2021

Avainsanat: voimankäyttö, oven murtaminen, poliisilaki, poliisipartio, poliisitaktiikka, pakkokeinolaki, toiminnallinen opinnäytetyö, Helsingin poliisilaitos

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	
1 JOHDANTO	1
2 AIHE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	2
2.1 Tutkimuskysymykset	2
2.2 Opinnäytetyön tavoite	3
2.3 Tutkimuslupa	3
2.4 Tietoperustan esittely	3
2.5 Aiheeseen liittyvät aiemmat opinnäytetyöt	4
3 TUTKIMUSMENETELMÄT	4
3.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	4
3.1.1 Produktin tuottaminen käytännössä	5
3.1.2 Produktin teoreettinen viitepohja	6
3.1.3 Työn testaus ja palaute	7
4 PERUSTUSLAKI, JULKINEN VALTA JA LAILLISUUSPERIAATE	8
4.1 Perustuslaki.....	8
4.2 Merkittävä julkisen vallan käyttö	8
4.3 Laillisuusperiaate.....	8
4.4 Poliisin voimakeinojen käyttö – mikä sen mahdollistaa?	9
4.5 Perustuslaki määrää poliisin perimmäisen tehtävän	10
4.6 Kansainväliset oikeusinstrumentit.....	10
5 PERUSTUSLAILLISET OIKEUDET	11
5.1 Yksityiselämän suoja ja kotirauha.....	11
5.2 Omaisuuden suoja.....	11
6 RIKOSLAKI JA KOTIRAUHAN RIKKOMINEN	12
7 POLIISILAIN MUKAINEN VOIMAKEINOJEN KÄYTTÖ.....	12
7.1 Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen (PoL 1:2).....	12
7.2 Suhteellisuusperiaate (PoL 1:3)	13
7.3 Vähimmän haitan periaate (PoL 1:4).....	13
7.4 Tarkoitussidonnaisuuden periaate (PoL 1:5).....	13

7.5 Etsintä henkilön kiinniottamiseksi (PoIL 2:4)	13
7.6 Kotirauhan ja julkisrauhan suojaaminen (PoIL 2:5)	14
7.7 Sisäänpääsy ja etsintä vaara- ja vahinkotilanteissa (PoIL 2:6)	14
7.8 Sisäänpääsy ja etsintä ampuma-aseiden väliaikaista haltuunottoa koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi (PoIL 2:6a)	14
7.9 Toimenpiteiden suorittaminen (PoIL 2:7)	15
7.10 Voimakeinojen käyttö (PoIL 2:17)	15
7.11 Siviilihenkilön oikeus avustaa voimakeinojen käytössä	16
8 PAKKOKEINOLAIN MUKAINEN VOIMAKEINOJEN KÄYTTÖ JA PERIAATTEET	16
8.1 Suhteellisuusperiaate (PKL 1:2)	17
8.2 Vähimmän haitan periaate (PKL 1:3)	17
8.3 Hienotunteisuusperiaate (PKL 1:4)	17
8.4 Voimakeinojen käyttö (PKL 2:3)	17
8.5 Menettely kotietsinnässä (PKL 8:6)	17
8.6 Paikanetsinnässä sovellettavat säännökset (PKL 8:14)	18
9 PERINTEISET OVET SEKÄ MURTOSUOJAOVET	18
9.1 Käsitteet	18
9.1.1 Kerrostaso-ovet	18
9.1.2 Oviaukko	19
9.1.3 Karmit	19
9.1.4 Huullos	20
9.2 Murtosuoja-, eli turvaovet	20
9.3 Lukon poraaminen	23
10 SÄHKÖPOSTIHAASTATTELUT	23
10.1 Sähköpostihaastattelun ja kyselyn välinen ero	24
10.2 Kohderyhmä ja kysymykset	24
10.3 Havaintoaineiston käsittely	25
10.4 Sähköpostihaastattelujen analysointi	26
10.5 Yleisjohtajan sähköpostihaastattelu	26
10.6 Kenttäjohtajan sähköpostihaastattelu	27
10.7 Yhteenveto ja pohdinta	28

11 MURTAMISEN JA LUKON PORAAMISEN KUSTANNUKSET	29
11.1 Oven murtamisen kustannukset, 2019–2021	29
11.2 Oven aukaisemisen kustannukset muulla tavoin kuin murtamalla, 2019–2021	29
11.3 Yhteenveto	30
12 LOPUKSI	30
12.1 Jatkotutkimusehdotukset	30
12.1.1 Turvaovien määrä, tunnistaminen ja murtaminen	30
12.1.2 Sivullisen henkilön käyttäminen poliisin voimankäyttötilanteessa	30
12.1.3 Poliisille esteen poistamisesta aiheutuneet kustannukset.....	30
12.2 Itsearviointi – opinnäytetyöprosessi ja oma työskentely	30
12.3 Loppusanat.....	32
LÄHTEET	33
LIITE 1: Haastateltaville osoitetut saatekirjeet.....	35
LIITE 2: Opinnäytetyön produkti.....	39

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee poliisin kenttätöiminnan yhteydessä suoritettavaa ovien murtamista sekä siihen sisältyvää ovitaktiikkaa. Työ on rajattu tarkastelemaan ovien murtamista, sekä taktiikkaa kahden poliisipartion yhteistyönä. Se keskittyy erityisesti Helsingin poliisilaitoksen toiminta-alueelle. Työn toteuttajina ovat Poliisiammattikorkeakoulun (PolAMK) opiskelijat Tuomas Marjava ja Juha Kuosmanen.

Saimme idean aiheeseen Helsingissä suoritetun työharjoittelumme perehdytysviikolla, kun harjoittelimme voimankäyttöpäivillä ovien murtamista sekä ovitaktiikkaa. Tositilanteessa oven murtaminen tapahtuu lähes aina jonkinasteisen paineen ja stressin alla. Tällöin on tärkeää, että niin työkalut kuin toimintamallitkin ovat selkeät niin yksittäiselle poliisimiehelle kuin tehtävällä olevien poliisipartioidenkin kesken. Samaa mieltä oli myös Helsingin poliisilaitoksen voimankäytön vastuukouluttaja Sami Manninen, jolta saimme tilauksen työllemme.

Opinnäytetyö on niin sanotusti toiminnallinen työ, ja se sisältää raporttiosuuden sekä erillisen produktin. Raporttiosuus on suurimmilta osin julkinen, sillä siinä käsitellään pitkälti opinnäytetyön prosesseja, toiminallista tutkimusmenetelmää, sekä erinäisiä oikeuslähteitä, jotka antavat poliisille edellytykset ja toimivaltuuden oven murtamiseen, eli käytännössä esteen poistamiseen voimakkein. Raportissa käsitellään kuitenkin myös muun muassa ovien murtamisesta tai poraamisesta aiheutuneita kustannuksia, poliisin taktiseen toimintaan liittyviä asioita, sekä turvaovia toimittavan Kaso-yrityksen tietoja, josta syystä raportista on tuotettu sekä julkinen, että turvaluokituksella IV käyttöä rajoitettu versio. Työn pääosassa olevan produktin käyttö on kokonaisuudessaan rajoitettu turvaluokituksella IV, sillä siinä esitellään kuvallisesti ja selittein poliisin murtotyökaluja sekä taktisia menetelmiä oven murtamisen ja ovitaktiikan osalta.

Työmme on suunnattu niin Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoille kuin Helsingin poliisilaitoksen henkilöstöllekin, ja miksei muillekin laitoksille. Työn produkti on tuotettu PowerPoint-muodossa olevaksi koulutuspaketiksi, jota voidaan käyttää esimerkiksi voimankäytön koulutuksissa ja Helsingin poliisilaitoksen harjoittelijoiden perehdytysmateriaalina.

2 AIHE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön aihe on rajattu käsittelemään tyypillisten asuinhuoneistojen ovien murtamista niillä työkaluilla, mitkä löytyvät lähtökohtaisesti jokaisesta partioautosta. Teoriaosuudessa käsitellään myös nykyaikana lisääntyvissä määrin olevia Kaso-turvaovia. Tällaisen tiedon saattaminen laajemmin poliisin tietoon on erittäin tärkeää ja hyödyllistä erityisesti operatiivisessa kenttätoiminnassa.

2.1 Tutkimuskysymykset

Tässä opinnäytetyössä on pyritty löytämään vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

Mitkä ovat parhaat ja tehokkaimmat toimintamallit oven murtamisessa kahdella poliisipartiolla?

Tähän kysymykseen on paneuduttu työn produktissa voimankäyttökouluttajien johdolla. Toimintamallit on dokumentoitu koulutuskäyttöä varten vaihe vaiheelta valokuvaamalla.

Kustannukset lukon poraamisen ja oven murtamisen välillä?

Ensisijaisena tavoitteena oli saada Helsingin poliisin oikeusyksiköltä tiedot ovien murtamisesta sekä poraamisesta aiheutuneista kustannuksista aikaväliltä 2019–2021, ja laskea vaihtoehtojen erotukset.

Turvaovet, niiden murtaminen sekä esiintyvyys Helsingissä

Olemme olleet yhteydessä Kaso Oy:n edustajaan 1.11.2021, sekä hyödyntäneet Helsingin pelastuslaitoksella työskentelevän Mika Tervon alipäällystökurssi 9:llä tekemää opinnäytetyötä turvaovista.

Voiko lukkosepän, eli sivullisen henkilön, tuoda poliisin voimankäyttötilanteeseen ja sen käytännön edellytykset, sekä siihen liittyvät haasteet Helsingin poliisilaitoksella (juridiset ja käytännölliset)?

Tavoitteenamme oli alun perin tuottaa puolistrukturoitu sähköpostihaastattelu yhteensä kolmelle eri rooleissa työskentelevälle henkilölle Helsingin poliisilaitokselta ja Poliisiammattikorkeakoulusta, mutta muun muassa koronapandemian aiheuttaman kiireen ja ruuhkaisuuden vuoksi onnistuimme saamaan haastatteluvastaukset ajoissa vain kahdelta henkilöltä: Helsingin poliisilaitoksella työskentelevältä yleisjohtajalta sekä kenttäjohtajana työskentelevältä ylikonstaapelilta.

Näin ollen tämän kyseisen tutkimuskysymyksen juridinen analysointi sekä pohdinta, joka oli aikomuksena toteuttaa lainoppineen henkilön vastausten perusteella, on jäänyt vähemmälle huomiolle, mutta aiheesta on esitetty jatkotutkimusehdotus kappaleessa 12.1.2.

2.2 Opinnäytetyön tavoite

Päätavoitteenamme on ollut tuottaa mahdollisimman kattava ja selkeä perustason digitaalinen koulutuspaketti ovien murtamiseen sekä ovitaktiikkaan liittyen, jonka jokainen aloitteleva tai kokenut poliisimies voi helposti sisäistää.

2.3 Tutkimuslupa

Opinnäytetyölle on haettu erillinen tutkimuslupa Poliisiammattikorkeakoululta siitä syystä, että työssä käsitellään poliisin taktiikkaa, Helsingin poliisilaitoksen oikeusyksikön luovuttamia tietoja sekä muita poliisitoiminnan kannalta salassa pidettäviä tietoja.

Opinnäytetyöllemme on myönnetty tutkimuslupa POL-2021-76747.

2.4 Tietoperustan esittely

Työn teoriaosuudessa on hyödynnetty tietoperustana hyvin vahvasti erityisesti erinäisiä oikeuslähteitä, kuten poliisilakia ja perustuslakia, tutkimusmenetelmäkirjallisuutta (muun muassa Sarajärvi, Anneli ja Tuomi Jouni, 2017: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi), kommentaareja (mm. Rantaeskola, Satu 2014. Poliisilaki: kommentaari), hallituksen esityksiä (mm. Hallituksen esitys Eduskunnalle poliisilainiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, HE 224/2010) sekä kahta aiempaa aiheeseen liittyvää opinnäytetyötä.

Koska julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien toteutuminen, on aiheellista, että työssä käsitellään aluksi tiettyjä peruslakiin kirjattuja perusoikeuksia, joihin poliisilla julkisen vallan käyttäjänä on voimankäyttötilanteessa oikeus puuttua, sekä laillisuusperiaatetta.

Poliisi- ja pakkokeinolain osalta on käyty läpi tärkeimpiä toimivaltuuspykäläitä, jotka muun muassa määrittävät, milloin ja millaisissa tilanteissa poliisi voi murtaa oven osana voimankäyttöä. Näiden lakien lisäksi on tarkasteltu muun muassa aiemmin mainittua Rantaeskolan kommentaaria sekä hallituksen esitystä HE 224/2010, joiden osalta on saatu lisäselvitystä aiheeseen.

Työn raporttiosuudessa on käsitelty tutkimusmenetelmäkirjallisuuden avulla sitä, miten toiminnallinen opinnäytetyö toteutetaan ja mitä siinä tulee ottaa huomioon. Lisäksi on luotu katsaus teoreettiseen viitekehikseen siitä, miten työssä toteutettu sähköpostihaastattelu on toteutettu ja analysoitu

oikeaoppisesti. Koska työn pääpaino on produktiosuudessa, on raportissakin keskitytty eniten nimenomaan toiminnallisen työn toteuttamisen vaiheisiin, eikä työssä ole ollut tarkoituksenmukaista tuottaa kovinkaan laajaa tai pitkälle analysoitua tieteellistä tutkimusta.

2.5 Aiheeseen liittyvät aiemmat opinnäytetyöt

Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija Jouni Ojala on tuottanut vuonna 2019 opinnäytetyön, jonka aiheena on ollut "Lukitun oven murtaminen poliisin operatiivisessa kenttätoiminnassa". Ojalan työ on ollut tutkimuksellinen, jossa hän on tarkastellut aihettaan lainsäädännöllisestä näkökulmasta, eikä niinkään käytännön kautta kuten tässä työssä on tehty. Näin ollen Ojalan opinnäytetyö eroaa tästä työstä erityisesti käytännöllisestä näkökulmasta. Poliisin suorittamaa oven murtamista ja siihen liittyvää ovitaktiikkaa ei ole käsitelty muissa aiemmissä opinnäytetyöissä.

Helsingin pelastuslaitoksella työskentelevä paloiesimies Mika Tervo on tehnyt oman alipäällystökoulutuksensa aikana vuonna 2019 opinnäytetyön turvaovien murtamisesta sekä niiden rakenteesta pelastuslaitoksen näkökulmasta. Tervo on tehnyt aiheen tiimoilta yhteistyötä myös Helsingin poliisin Karhu-ryhmän kanssa. Tapasimme Tervon opinnäytetyöprosessin aikana, jonka avulla, ja hänen opinnäytetyötään hyödyntäen, on luotu katsaus turvaovien tuomiin haasteisiin ja niiden esiintyvyyteen erityisesti Helsingin alueella.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi on valittu kvalitatiivinen tutkimus, eli käytännössä olemme tuottaneet niin sanotun toiminnallisen opinnäytetyön. Opinnäytetyö siis koostuu sekä raporttiosuudesta, että erillisestä tuotoksesta, niin sanotusta produktista. Seuraavissa alaluvuissa käydään tarkemmin läpi toiminnallisen opinnäytetyön sisältöä ja tarkoitusta.

3.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallisesta opinnäytetyöstä syntyy kaksi eri osaa, jotka ovat raportti ja itse produkti. Raportin tarkoituksena on olla kirjallinen kokonaiskuvaus kehittämistoiminnan ymmärtämisestä, alakohtaisesta ammatillisuudesta ja tekijän omasta oppineisuudesta (Salonen, 2013.)

Toisena osana on produkti, joka voi esimerkiksi olla tuote, malli, opas tai mikä tahansa innovaatio, joka on aikaisempaa parempi tai kokonaan uusi (Salonen, 2013). Opinnäytetyötä tehdessä on otettu huomioon se, että raportissa kehittämishanke on kuvattu mahdollisimman lukijaystävällisellä tavalla. Opinnäytetyössä on pyritty mahdollisimman tarkasti kuvaamaan prosessin eri vaiheita ja sitä kokonaisuutta, jota produkti lopulta palvelee.

3.1.1 Produktin tuottaminen käytännössä

Tämän opinnäytetyön ensisijaisena tavoitteena on ollut tuottaa produkti, eli tuotos, oven murtamisen eri vaiheista sekä oven murtamistilanteeseen liittyvästä poliisin taktiikasta kahdella poliisipartioilla. Produkti on PowerPoint-formaattiin tehty yksityiskohtainen esitys, jossa esitellään poliisin tavanomaiset murtovälineet, oven murtaminen vaiheittain työkalujen käytön osalta, sekä murtamistilanteessa sovellettava kahden partion poliisitaktiikka.

Produktin suunnittelu on aloitettu varhaisessa vaiheessa pohtimalla miltä valmis esitys tulisi näyttämään ja mitä sen tulisi pitää sisällään. Tämän pohjalta laadittiin alustava suunnitelma produktin tavoitteista, sisällöstä ja toteutustavasta. Produktin sisältö dokumentoitiin valokuvaamalla, ja kuvien yhteyteen liitettiin selkeät selostukset siitä, mitä niissä tapahtuu. Näin tuotettiin helposti ymmärrettävä ja selkeä esitys, jota voidaan vapaasti hyödyntää poliisiorganisaatiossa, niin koulutuksissa tai verkkokursseilla.

Suunnitelman ja tavoitteiden kirkastamiseksi tapasimme Helsingin poliisilaitoksen voimankäytön kouluttajan, ylikonstaapeli Sami Mannisen. Mannisen kanssa suunniteltiin opinnäytetyön aihetta sekä siihen liittyvää produktia. Manniselta saatiin tietoa siitä, mitkä asiat olivat hänen mielestään tärkeää sisällyttää esitykseen. Lisäksi Manninen antoi paljon lisätietoa aiheeseen liittyen.

Mannisen kanssa käydyn keskustelun jälkeen laadittiin käsikirjoitus siitä, mitä kaikkea produktiin tulisi dokumentoida, sekä kuinka haluamme kuvaustilanteen kokonaisuudessaan toteuttaa. Tässä vaiheessa sovittiin myös roolituksista – oli selvää, että toisen meistä on syytä keskittyä enemmän kuvaamiseen, ja toinen valvoo aiemmin suunnitellun ja kouluttajien tarkastaman käsikirjoituksen toteutumista.

Ylikonstaapeli Manninen järjesti lopulta tilan ja harjoituksen, jossa saimme kuvattua kaiken tarvittavan materiaalin. Harjoitukseen osallistui meidän ja ylikonstaapeli Mannisen lisäksi voimankäytönkouluttaja ylikonstaapeli Juri Pakarainen sekä neljä nuorempaa konstaapelia. Dokumentoinnin yhteydessä kuunneltiin kouluttajien antamaa palautetta siitä, kuinka oven murtamisen tietyt vaiheet olisi hyvä kuvata ja esittää.

Harjoituspäivän jälkeen kuvaamaamme materiaali käytiin läpi ja valitut kuvat käsiteltiin esitettävään muotoon. Kuvat koostettiin PowerPoint-esitykseen ja kuvien yhteyteen kirjoitettiin harjoituksen muistiinpanojen pohjalta yksityiskohtaiset kuvaukset siitä, mitä kukin kuva pitää sisällään. Lopulta produkti lähetettiin tarkistettavaksi ylikonstaapeli Manniselle ja ylikonstaapeli Pakariselle.

3.1.2 Produktin teoreettinen viitepohja

Produktin toteuttaminen jaettiin jo suunnitteluvaiheessa pieneenpiin toteuttamiskelpoisiin osiin, kuten Kari Salonen on kirjassaan kehottanut. (Salonen Kari, 2013.)

Salosen kirjassa laatimia ohjeistuksia toteutettiin myös silloin, kun produktille alettiin kartoittamaan eri toimijoita. Tiesimme alusta lähtien, että produkti ei tulisi valmistumaan, jos mukana ei olisi muutamia erittäin tärkeitä toimijoita, kuten aikaisemmin mainitsemaamme voimankäytön kouluttajat.

Tiedonhankintamenetelmänä produktin osalta hyödynsimme ylikonstaapeli Manniselle tehtyä haastattelua sen avoimessa muodossa. Toiminnallisen opinnäytetyön produktin laadinnassa tiedonhankintamenetelmät ovat pääasiassa samoja kuin tutkimuksessa, mutta niiden käyttö on joustavampaa (Salonen, 2013.) Haastattelun ollessa enemmänkin keskustelunomainen hyödynsimme Salosen kirjassaan esille tuomaa ehkä itsestäänkin selvää menetelmää, eli muistiinpanojen tekemistä.

Produktin suunnittelussa ja tuottamisessa käytettiin alun perin tutkija Timo Laineen laatimaa runkoa laadullisen tutkimuksen analyysin tekemisestä, jonka Sarajärvi ja Tuomi tuovat esille kirjassaan hieman muokatulla tavalla seuraavasti (Sarajärvi, Tuomi, 2017.):

1. *Päätä, mikä aineistossa kiinnostaa ja tee VAHVA PÄÄTÖS!*
- 2a. *Käy läpi aineisto, erota ja merkitse ne asiat, jotka sisältyvät kiinnostukseesi.*
- 2b. *Kaikki muu jää pois tästä tutkimuksesta.*
- 2c. *Kerää merkityt asiat yhteen ja erilleen muusta aineistosta.*
3. *Luokittele, teemoita tai tyypittele aineisto.*
4. *Kirjoita yhteenveto.*

Työssä edettiin siis pääpiirteittäin tämän kaavan mukaisesti, siltä osin kuin se oli tarkoituksenmukaista. Ensimmäisenä päätettiin mikä aineistossa, eli tekemissämme muistiinpanoissa sekä valokuvissa oli kiinnostavaa tässä työssä esitettyjen tutkimuskysymysten ja tavoitteiden kannalta. Produktin osalta tehtiin niin sanottu vahvan päätöksen siitä, mitkä kuvat kertovat eniten ja selkeimmin oven murttamisen eri vaiheista sekä siihen liittyvästä poliisitaktiikasta. Muistiinpanojen osalta toimittiin samoin, eli päätettiin mitkä osat muistiinpanoistamme tuottavat selkeimmän kokonaisuuden produktia varten.

Muistiinpanoissa oli paljon tietoa myös vaihtoehtoisista menetelmistä mitä tulee oven murttamiseen, mutta teimme päätöksen sisällyttää työhön ainoastaan ne osat, jotka kertovat kaikkein tavanomaisimmasta tilanteesta, jota poliisitehtävillä tulee vastaan. Löysimme kerätystä aineistosta valtavasti

mielenkiintoista materiaalia, joka oli kuitenkin pakko jättää huomioimatta, jotta opinnäytetyön fokus pysyy riittävän tarkkana – kuten Sarajärvi ja Tuomi mainitsevat (2017).

Kohdasta kaksi (a, b, c) kokonaisuudessaan käytetään yleisesti metodikirjallisuudessa nimitystä aineiston litterointi tai koodaaminen (Sarajärvi, Tuomi, 2017). Käytännössä aineisto käytiin läpi kokonaisuudessaan ja valitut kuvat siirrettiin erilleen muusta aineistosta. Lisäksi kuvat ja muistiinpanot numeroitiin siten, että kuvat ja muistiinpanot kertoivat samasta vaiheesta oven murtamisessa tai poliisin taktiikassa.

Listan kolmas kohta, ”luokittele, teemoita tai tyyppitele aineisto”, ei työmme produktin tuottamisen kannalta ollut kovinkaan tarkoituksenmukainen, sillä aineistoissa ei määrätietoisesti ja selkeästi valmistelun takia ollut käytännössä juurikaan esimerkiksi teemoittelua varten tarkoitettua vaihtelua. Työssä käytettiin kuitenkin luokittelua yksinkertaisena aineiston järjestämisen muotona. Ensimmäinen kategoria piti sisällään oven murtamista kuvaavan aineiston ja toinen kategoria taas poliisin taktiikkaa kuvaavan aineiston.

Lopuksi aineistosta työstettiin yhteenveto eli tässä tapauksessa PowerPoint-esitys oven murtamisesta ja kahden poliisipartion toiminnasta ovenmurtotilanteessa.

3.1.3 Työn testaus ja palaute

Valmis produkti lähetettiin sähköpostitse ylikonstaapeli Sami Manniselle sekä ylikonstaapeli Juri Pakariselle, ja heiltä pyydettiin kommentteja työn laatuun sekä siihen, jos työssä oli havaittavissa vielä selkeitä parannuskohteita.

Ylikonstaapeli Pakarinen kommentoi, että olimme tehneet hyvää työtä ja produkti näytti hänen silmäänsä oikein hyvältä. Pakarinen oli myös sitä mieltä, että produktissa esitetty Toimintamalli 2 voidaan hyvin pitää näkyvissä, eikä se aiheuta sekaannuksen vaaraa. Ylikonstaapeli Sami Manninen oli samaa mieltä Pakarisen kanssa ja oli tyytyväinen työmme jälkeen. Mannisen mielestä produktin toteutus oli onnistunut.

Koska produktin käyttö koulutus- tai opetusmateriaalina on mahdollista vasta opinnäytetyön julkaisun jälkeen, ei sen käytännön testaaminen muulla tavoin ollut vielä mahdollista. Mannisen ja Pakarisen palautteen perusteella produktin on kuitenkin oletettavaa palvella tarkoitettulla tavalla.

4 PERUSTUSLAKI, JULKINEN VALTA JA LAILLISUUSPERIAATE

4.1 Perustuslaki

Suomen perustuslaki (lyhenne PL) on säädetty 11.6.1999. Perustuslaki sisältää kaikille kuuluvat perusoikeudet, joiden käytännössä voidaan katsoa määrittelevän valtion ja kansalaisen välisen suhteen. Perustuslain toisessa luvussa on määritetty jokaiselle Suomessa asuvalle, oleskelevalle tai kävijälle kuuluvat perusoikeudet. (Helsingin yliopiston avoin yliopisto, 2021.)

Eräs poliisin tärkeimmistä käytännön tehtävistä on suojata ja turvata nämä perusoikeudet. Poliisilain 1. luvun 2§ mukaisesti ”poliisin on kunnioitettava perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä toimivaltuuksia käyttäessään valittava perusteltavissa vaihtoehdoista se, joka parhaiten edistää näiden oikeuksien toteutumista”.

4.2 Merkittävä julkisen vallan käyttö

Perustuslain 124§:ssä todetaan, että ainoastaan viranomaiselle voidaan antaa merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä. Tällaisia tehtäviä ovat perustuslain esitöiden ja perustusvaliokunnan käytännön perusteella yksilön perusoikeuksiin merkittävällä tavalla puuttuvat toimet, kuten itsenäiseen harkintaan perustuva oikeus käyttää voimakeinoja tai kotirauhan piiriin kohdistuvat tarkastusvaltuudet. Tämän kaltaisia oikeuksia ja tehtäviä ei siis voida antaa esimerkiksi yksityiselle toimijalle. (Lainkirjoittajan opas, 2014).

4.3 Laillisuusperiaate

Laillisuusperiaatteen tavoite on suojella yksilön oikeusturvaa, eli käytännössä edistää oikeudellisen vallankäytön ennakoitavuutta sekä välttää sen mielivaltaisuutta. Julkisoikeuden alueella laillisuusperiaate ilmaistaan Suomen perustuslain 2. luvun 3§:ssä, jonka mukaan ”julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia”. Julkinen valta tarkoittaa käytännössä valtiolle kuuluvien toimivaltojen kokonaisuutta. Se, että vallankäyttö on oikeudellisesti säännelty ja että hallinto-oikeudelliset puuttumiset yksilön oikeushyviin perustuvat tarkkaan säänneltyyn lakiin, on eräs oikeusvaltion keskeisimpiä periaatteita (=laillisuusperiaate). Laillisuusperiaate ilmenee myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen (EIS) 8(2) - 11(2) artiklassa, joiden kohtien mukaan niitä koskevia oikeuksia voidaan rajoittaa vain säädetyllä lailla. (Boucht, 2020, s. 24.)

Laillisuusperiaatteen noudattamisen tiukkuus voi vaihdella eri oikeudenaloilla. Tälle on syynä se, yksilön oikeuspiiriin kuuluu eriasteisia oikeusnormeja, jotka vaihtelevat muun muassa voimakkuuksiltaan. Oikeusnormit voidaan erottaa oikeusvaltiollisiin, hyvinvointivaltiollisiin sekä organisatorisiin.

Oikeusvaltiolliset oikeusnormit ovat ensisijaisesti sellaisia, jotka antavat valtiolle toimivaltuuksia puuttua ja tunkeutua yksilön vapauspiiriin, jolloin kysymyksessä on niin sanottu rasittava hallinto-toimi. Käytännössä tämä voi tarkoittaa esimerkiksi saattamalla henkilö pakkokeinojen kohteeksi. Näissä toimenpiteissä laillisuusperiaatteella on suuri merkitys, sillä intressi yksilön oikeusvarmuuden turvaamiseksi on suuri. (Boucht, 2020, s. 25.)

4.4 Poliisin voimakeinojen käyttö – mikä sen mahdollistaa?

Yhteiskunnalliset tehtävät täyttääkseen poliisille on mahdollistettu laajat valtuudet puuttua yksilön yksityisalueeseen, eli sellaisiin asioihin, jonka henkilön fyysinen ja psyykinen koskemattomuus muodostaa. Käytännössä tämä voi tarkoittaa esimerkiksi henkilön vapauden riistämistä (kiinniotto tai pidättäminen) tai pääsyä kotirauhan suojaamaan tilaan. (Boucht, 2020, s. 15.)

Voimakeinoja käyttäessään poliisi pakon alaisena puuttuu fyysisellä voimankäytöllä henkilön menettelytapaan, tekoon tai muuhun tapahtumaan, joka on peräisin ihmisen toiminnasta tai muusta syystä. Poliisioikeudellinen voimankäyttö on valtamonipolin konkreettista ilmenemistä, joka tästä syystä aiheuttaa helposti jännitettä jokaiselle kuuluvien perusoikeuksien ja vapauksien kanssa. Näin ollen, kun on yhtäältä tärkeää, että poliisilla on edellä kuvatut tehokkaat valtuudet käytössään, on myös tärkeää, että potentiaalisesti laaja-alaista voimakeinojen käyttöä kontrolloidaan. Tehokkuus ja kontrolli muodostavat välilleen jännitteen, joka on lähtökohtana poliisin voimankäyttövaltuuksien oikeudellisessa säätelyssä. On tärkeää, että näiden kahden perspektiivin väliltä löydetään järkevin tasapaino. (Boucht, 2020, s. 15.)

Kuten aiemmin on todettu, Suomen perustuslain 1. luvun 2. pykälän 3. momentissa säädetään, että ”julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia” (PL 1999/731). Näin ollen aiemmin kuvatun kontrollin edellytyksenä on, että toimivalta-sääntö, jolle poliisinkin vallankäyttö perustuu, on säädetty lailla. Tärkeää on myös se, että laki on selvärajainen ja täsmällinen, jolloin se edistää poliisimiehen mahdollisuuksia käyttää toimivaltaansa lain sallimissa rajoissa ja tarjoaa paremman turvallisuuden tehtävien hoitamiseen. Säätelyn tulee olla käytännöllistä, muttei liian yksityiskohtaista. (Boucht, 2020, s. 15.)

Tämän opinnäytetyön kannalta relevantteja lakeja ovat perustuslain lisäksi erityisesti poliisilaki, sekä pakkokeinolaki. Esimerkiksi esitutkintalakia ei tarkastella, vaikka sekin antaa tietyiltä osin primäärisiä toimivaltanormeja poliisin voimakeinojen käytölle.

4.5 Perustuslaki määrää poliisin perimmäisen tehtävän

Suomen perustuslain 22§:n mukaan ”julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen” (PL 1999/731). Täten poliisilla on niin sanotusti positiivinen velvollisuus toteuttaa perusoikeuksia ja -velvollisuuksia, sekä ihmisoikeuksia, mutta myös tietyissä tilanteissa puuttua yksilön oikeuspiiriin. Tässä perusoikeuskontekstissa poliisin tehtävien tarkoitus on loppujen lopuksi yhteiskunnan jäsenten henkilökohtaisen turvallisuuden takaaminen. Samalla tämä tarkoitus muodostaa hyväksyttävän perusteen toisen yksilön perusoikeuksien ja -vapauksien rajoittamiselle edellyttäen, että perusoikeuksien rajoituksia koskevat yleiset edellytykset täyttyvät. (Boucht, 2020, s. 19.)

Kuten huomataan, tällainen tilanne muodostaa tietynlaisen jännitekentän, sillä esimerkiksi poliisin voimakeinojen käyttö samalla loukkaa, että turvaa kahden eri yksilön perusoikeuksia ja -vapauksia. Tästä jännitteestä onkin johdettu tietyt periaatteet ja vaatimukset, jotka ohjaavat julkisoikeudellista vallan käyttöä. (Boucht, 2020, s. 19.). Nämä periaatteet ja vaatimukset on säädetty esimerkiksi poliisilain 1:2–5§ sekä pakkokeinolain 1:2–4§, ja ne on esitelty tarkemmin tämän opinnäytetyön luvuissa 7.1–7.4 (PoIL) ja 8.1–8.3 (PKL).

4.6 Kansainväliset oikeusinstrumentit

Suomen kansallisen lainsäädännön lisäksi poliisin toimintaa säätelee myös kansainväliset säädökset, joista merkittävin on Euroopan neuvoston sopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (EIS). Voidaan katsoa, että EIS asettaa ulkoiset raamit sille, millä tavoin valtion voidaan katsoa sallitussa määrin puuttua yksilön oikeushyviin. Lisäksi kansalliset viranomaiset ovat velvollisia noudattamaan tätä yhteistä sopimusta sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuja kansallisen oikeuden tulkinnassa. (Boucht, 2020, s. 20.)

Erityisesti EIS:n 8 artiklan yksityis- ja perhe-elämän suoja on relevantti, kun paneudutaan oven murtamisen ja sitä kautta esimerkiksi kotirauhan loukkaamisen edellytyksiin:

8 artikla

Oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta

- 1. Jokaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta.*

- Viranomaiset eivät saa puuttua tämän oikeuden käyttämiseen, paitsi kun laki sen sallii ja se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen ja yleisen turvallisuuden tai maan taloudellisen hyvinvoinnin vuoksi, tai epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalien suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.*

Muita kansainvälisiä oikeusinstrumentteja, jotka osaltaan ohjaavat suomalaista oikeuden tulkintaa, ovat muun muassa YK:n ihmisoikeuden julistus vuodelta 1948, sekä YK:n yleiskokouksessa vuonna 1979 hyväksytty, poliisitoimintaa yleisesti koskeva käyttäytymissäännöstö Code of Conduct for Law Enforcement Officials (34/1969). Muun muassa säännösten 3 artiklassa sanotaan, että poliisi saa käyttää voimakeinoja vain silloin, kun se on ehdottoman välttämätöntä, ja ainoastaan siinä laajuudessa minkä virkatehtävän täyttäminen vaatii. (Boucht, 2020, s. 23.)

5 PERUSTUSLAILLISET OIKEUDET

Tässä luvussa käydään läpi ne Suomen perustuslaissa säädetyt, jokaiselle kuuluvat perusoikeudet, jotka ovat erityisen relevantteja opinnäytetyön aiheen kannalta.

5.1 Yksityiselämän suoja ja kotirauha

Perustuslain 2. luvun 10§ säätelee yksityiselämän suojasta. Sen ensimmäisessä momentissa todetaan, että jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.

Hallituksen esityksen 184/1999 mukaan kotirauhan sisältöä ei voida tarkoin määrittellä, mutta se merkitsee muun muassa fyysistä turvallisuutta sekä suojaa ulkopuoliselta häiriöltä ja tarkkailulta.

Rikoslain (RL) 24:11§ taas määrittää kotirauhan suojaamiseksi paikoiksi muun muassa asunnot ja muut asumiseen tarkoitettut tilat, kuten hotellihuoneet, sekä asuintilojen porraskäytävät ja asukkaiden yksityisaluetta olevat pihat niihin välittömästi liittyvine rakennuksineen.

PL 2:10.3:ssa mainitaan myös, että välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä voidaan säätää muulla lailla, mikäli ne suoritetaan perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi. Tästä laista olkoon esimerkkinä poliisilaki.

5.2 Omaisuuden suoja

Perustuslain 2. luvun 15§:ssä säädetään, että jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuus voi olla kiinteää tai irtainta (Kartio, 2001), jolloin voidaan katsoa, että PL 2:15§ mukainen omaisuuden suoja käsittää myös asuinkiinteistöjen ovet.

Huomionarvoista on se, että erityisesti kerrostaloasunnoissa asunnon ulko-ovi on lähes aina taloyhtiön omaisuutta. Ulko-ovi on kuitenkin ehdottomasti kotirauhan suojaan kuuluvaa aluetta.

6 RIKOSLAKI JA KOTIRAUHAN RIKKOMINEN

Rikoslaissa säädetään kotirauhan rikkomisesta, joka osaltaan liittyy olennaisesti poliisin suorittamaan oven murtamiseen ja sen sallimiseksi poliisilaissa säädettyyn poikkeukseen.

Rikoslain 24:1§:n ensimmäisen momentin 1. kohdan mukaan ”joka oikeudettomasti tunkeutuu taikka menee salaa tai toista harhauttaen kotirauhan suojaamaan paikkaan taikka kätkeytyy tai jääsellaiseen paikkaan – – on tuomittava kotirauhan rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi”.

7 POLIISILAIN MUKAINEN VOIMAKEINOJEN KÄYTTÖ

Poliisin voimakeinojen käyttöä säädellään Poliisilain 2. luvun 17–20:issä. PolL 2:18 säätelee poliisin varautumisesta voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittamiseen. Kyseinen pykälä määrää (huom. sanamuoto - - *voimakeinojen käyttöön on varauduttava* - -) poliisin varautumaan voimakeinojen käyttöön, mikäli virkatehtävää suorittaessa on syytä epäillä kohdattavan vastarintaa tai RL 4:4.1 mukaisen oikeudettoman hyökkäyksen. Voimakeinoihin varautumista ohjaa tarkoituksidonnaisuuden ja vähimmän haitan periaate. Poliisin tulee myös varoittaa kohdehenkilöä voimakeinojen käytöstä, mikäli se on tehtävän hoitamisen kannalta mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Poliisille annettu toimivalta ja oikeus voimakeinojen käyttöön ei ole asteellista poliisiorganisatorisen aseman mukaan, vaan jokaisella poliisimiehellä virka-asemaan ja -ikänsä katsomatta on sama toimivalta. Ainoana edellytyksenä on se, että poliisimies on saanut voimankäyttöön vaadittavan koulutuksen. (Boucht, 2020, s. 33.)

Seuraavissa alaluvuissa käsitellään niitä poliisilain keskeisimpiä pykäläitä, jotka sisältävät poliisin toimintaa ohjaavat yleiset periaatteet, sekä toimivaltuuden voimakeinojen käyttöön.

7.1 Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen (PolL 1:2)

Poliisilain 1. luvun 2:ssä säädetään, että poliisin on kunnioitettava perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä toimivaltuuksia käyttäessään valittava perusteltavissa olevista vaihtoehdoista se, joka parhaiten edistää näiden oikeuksien toteutumista.

Pykälän perusteella on siis selvää, että poliisin toimivaltuussäännösten takana vaikuttavat Suomen perustuslaki sekä muut kansalliset tai kansainväliset oikeusinstrumentit.

7.2 Suhteellisuusperiaate (PoIL 1:3)

Poliisin tulee suhteuttaa toimenpiteensä aina tehtävä- ja tilannekohtaisesti sen hetkisiin vallitseviin olosuhteisiin ja tosiseikkoihin. Toimenpiteet eivät saa olla yliampuvia suhteessa siihen mitä niillä tavoitellaan. Tämä käy ilmi Poliisilain 1. luvun 3:ssä, jossa säädetään seuraavaa:

Poliisin toimenpiteiden on oltava puolustettavia suhteessa tehtävän tärkeyteen, vaarallisuuteen ja kiireellisyyteen, tavoiteltavaan päämäärään, toimenpiteen kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen, ikään, terveyteen ja muihin vastaaviin häneen liittyviin seikkoihin sekä muihin tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin.

7.3 Vähimmän haitan periaate (PoIL 1:4)

Vähimmän haitan periaatteella tarkoitetaan sitä, että *poliisin toimenpiteillä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää eikä kenellekään saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.*

7.4 Tarkoitussidonnaisuuden periaate (PoIL 1:5)

Tarkoitussidonnaisuuden periaatteella varmistetaan se, että poliisi ei käytä sille suotuja toimivaltuuksiaan mielivaltaisesti. Lainkohdan mukaan *poliisi saa käyttää toimivaltuuttaan vain säädettyyn tarkoitukseen.*

7.5 Etsintä henkilön kiinniottamiseksi (PoIL 2:4)

PoIL 2. luvun 4§ säättää etsinnästä henkilön kiinniottamiseksi. Sen mukaan poliisimiehellä on oikeus Poliisilain 6 luvussa tarkoitettuun poliisitutkintaan noudettavan henkilön löytämiseksi toimittaa kotietsintä tai paikanetsintä siten kuin pakkokeinolain 8 luvussa säädetään. Lähtökohtaisesti etsinnästä päättää päällystöön kuuluva poliisimies, ellei etsinnän välitön toimittaminen asian kiireellisyyden vuoksi ole välttämätöntä – tällöin päätöksen voi tehdä myös poliisimies. Pykälässä säädetään myös poliisin muulle viranomaiselle antamaa laissa säädettyä virka-apua henkilön kiinniottamiseksi, josta päättää aina päällystöön kuuluva poliisimies.

7.6 Kotirauhan ja julkisrauhan suojaaminen (PoIL 2:5)

PoIL 2. luvun 5§ taasen antaa poliisille oikeuden poistaa kotirauhan tai julkisrauhan suojaaman tilan tai muun paikan haltijan tai edustajan pyynnöstä sellainen henkilö, joka ilman laillista oikeutta tunkeutuu, menee salaa tai toista harhauttamalla taikka kätkeytyy tai jättää noudattamatta käskyn poistua kyseisestä paikasta. Samoin myös luvallisesti oleva henkilö voidaan paista edellä kuvastusta paikasta, mikäli hän häiritsee muiden koti- tai julkisrauhaa ja on syytä epäillä, että häirintä toistuu. Tarvittaessa henkilö voidaan ottaa kiinni.

7.7 Sisäänpääsy ja etsintä vaara- ja vahinkotilanteissa (PoIL 2:6)

Poliislain 2. luvun 6§ ja 6a§ pykälät antavat poliisille tietyin edellytyksin oikeuden päästä kotirauhan tai julkisrauhan suojaamaan tilaan tai muuhun paikkaan tai tilaan tai muuhun paikkaan, johon ei ole yleistä pääsyä, taikka kulkuneuvoon ja suorittaa siellä tarvittaessa etsintä.

PoIL 2:6§:n (sisäänpääsy ja etsintä vaara- ja vahinkotilanteissa) mukaiset edellytykset täyttyvät, kun on syytä olettaa että

- 1. henkeä, terveyttä tai henkilökohtaista vapautta vaarantava tai huomattavaa omaisuus- tai ympäristövahinkoa aiheuttava teko tai tapahtuma on välittömästi uhkaamassa tai käynnissä;*
- 2. joku on jo tapahtuneen rikoksen tai onnettomuuden taikka muun vastaavan syyn vuoksi välittömän avun tarpeessa; tai*
- 3. etsinnässä löytyy kuollut henkilö.*

7.8 Sisäänpääsy ja etsintä ampuma-aseiden väliaikaista haltuunottoa koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi (PoIL 2:6a)

PoIL 2:6a§ (Sisäänpääsy ja etsintä ampuma-aseiden väliaikaista haltuunottoa koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi) antaa edellä mainitun lisäksi poliisimiehelle oikeuden päästä rikoslain 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuihin kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin suorittamaan etsinnän ja haltuunoton ampuma-aselaisissa mainittujen aseiden ym. ampumatarvikkeiden osalta, mikäli on syytä epäillä, ettei henkilö, kenen hallussa esineet ovat, omatoimisesti toimita kyseistä esinettä poliisille, ja toimenpide on välttämätön hengen ja terveyden suojaamiseksi.

7.9 Toimenpiteiden suorittaminen (PoIL 2:7)

PoIL 2:7§ (Toimenpiteiden suorittaminen) mukaan Poliisilain 4-6 ja 6a§ tarkoitetuissa tapauksissa huone, säilytyspaikka tai muu vastaava toimenpiteen kohde voidaan tarvittaessa avata voimakeinoja käyttäen. Toimenpiteen jälkeen kohde on suljettava asianmukaisella tavalla, ja edellä mainittujen pykälien nojalla suoritetusta toimenpiteestä on laadittava pöytäkirja tai tehtävä vastaava merkintä muuhun asiakirjaan.

7.10 Voimakeinojen käyttö (PoIL 2:17)

Poliisilain 2. luvun 17 pykälän 1. momentti sääntelee poliisin oikeuden voimakeinojen käyttöön. Sen mukaisesti poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus vastarinnan murtamiseksi, henkilön paikalta poistamiseksi, kiinniottamisen toimittamiseksi, vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi, esteen poistamiseksi, miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi taikka välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

On huomioitavaa, että voimakeinojen käyttöön on ensinnäkin edellytyksenä virkatehtävän suorittaminen. Lisäksi voimakeinojen käyttöön liittyy oleellisesti tarpeellisuus ja puolustettavuus. Puolustettavuutta arvioidaan tehtävän tärkeydellä, kiireellisyydellä, vastarinnan vaarallisuudella, käytettävissä olevilla voimavaroilla sekä muiden tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavien seikkojen perusteella. Nämä asiat liittyvät siis PoIL 1 luvusta löytyviin, poliisin toimintaa ohjaaviin periaatteisiin ja vaatimuksiin.

PoIL 2:17.2 säättää myös poliisimiehen oikeudesta hätävarjelun käyttöön. Poiketen siviilihenkilön hätävarjelun käyttöön, poliisimies toimii myös hätävarjelutilanteessa virkavastuulla, ja hätävarjelun puolustettavuutta arvioidaan poliisimiehen koulutuksen ja kokemuksen perusteella.

PoIL 2:17.3, joka koskee sivullisen henkilön oikeutta voimakeinojen käyttöön, on käsitelty erikseen tämän opinnäytetyön luvussa 7.7.

Lisäksi pykälän 4. momentissa säädetään puolustusvoimien avustuksella käytettävästä asevoimasta sekä Rajavartiolaitoksen avustuksella käytettävästä rajavartiolain tarkoittamia voimakeinoja. 5. momentissa viitataan rikoslain erinäisiin pykäliin voimakeinojen käytön sekä hätävarjelun liioittelusta.

7.11 Siviilihenkilön oikeus avustaa voimakeinojen käytössä

Poliisimiestä avustavan henkilön oikeudesta käyttää voimakeinoja säädetään PoL 2:17.3:ssa. Sen mukaan voimakeinoja voi käyttää satunnaisesti se, joka erikseen poliisimiehen pyynnöstä tai suostumuksella tilapäisesti auttaa poliisia. Tämän kaltaista avustamista voidaan antaa vain erityisen tärkeässä ja kiireellisessä poliisitehtävässä, ja voimakeinojen käytön on tapahduttava poliisimiehen valvonnassa sekä siinä laajuudessa, mihin poliisimies voi oman toimivaltuutensa puitteissa siviilihenkilön valtuuttaa. (Boucht, 2020, s. 33.)

PoL 9:5:ssä on ilmoitettu avustavan henkilön valtuudet:

Poliisimiestä tämän pyynnöstä yksittäisen virkatehtävän suorittamisessa avustavalla on oikeus poliisimiehen ohjeiden mukaisesti suorittaa sellaisia yleisen järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseen liittyviä toimenpiteitä, jotka poliisimies toimivaltansa rajoissa osoittaa. Oikeudesta käyttää voimakeinoja säädetään 2 luvun 17 §:n 3 momentissa.

On kuitenkin huomioitavaa, että yksityishenkilöllä ei ole velvollisuutta avustaa poliisia muissa kuin PoL 9:3 mainituissa tilanteissa. Niitä ovat hengenvaarassa olevan kadonneen etsintä, ihmishengen pelastaminen, loukkaantuneen auttaminen tai huomattavan omaisuus- tai ympäristövahingon torjuminen. Avustamisvelvollisuutta ei kuitenkaan voida osoittaa, mikäli edellä listattuun toimenpiteeseen osallistuminen olisi henkilön ikä, terveydentila tai henkilökohtainen olosuhde huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä ilmeisen kohtuutonta. Lisäksi avustamisvelvollisuuden voi määrätä vain päällystään kuuluva poliisimies. (Poliisilaki, 2011/872.)

Näissä tilanteissa, sekä hukkuneen etsimiseksi, yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen on päällystään kuuluvan poliisimiehen määräyksestä annettava poliisin käyttöön täyttä korvausta vastaan kohtuullisessa määrin elintarvikkeita, viestintävälineitä, kuljetus- ja työvälineitä sekä muita tarvittavia laitteita ja aineita. (Poliisilaki, 2011/872).

8 PAKKOKEINOLAIN MUKAINEN VOIMAKEINOJEN KÄYTTÖ JA PERIAATTEET

Kuten sanottu, myös pakkokeinolaki (PKL) sisältää poliisin toimintaa ohjaavia periaatteita, sekä se myös antaa poliisille toimivaltuuksia voimakeinojen käyttöön tietyissä tilanteissa. Pakkokeinolain soveltaminen ovenmurtotilanteessa voi tulla käsille esimerkiksi silloin, kun asunnosta tavoitellaan kiinniotettavaksi tai pidätetyksi määrättyä henkilöä.

8.1 Suhteellisuusperiaate (PKL 1:2)

Kuten poliisilaissa, myös pakkokeinolaissa poliisin toimivaltuuksien käyttöä ohjaa suhteellisuusperiaate. Sen mukaan *pakkokeinoja saadaan käyttää vain, jos pakkokeinon käyttöä voidaan pitää puolustettavana ottaen huomioon tutkittavana olevan rikoksen törkeys, rikoksen selvittämisen tärkeys sekä rikoksesta epäillylle tai muille pakkokeinon käytöstä aiheutuva oikeuksien loukkaaminen ja muut asiaan vaikuttavat seikat.*

8.2 Vähimmän haitan periaate (PKL 1:3)

Myös vähimmän haitan periaate löytyy pakkokeinolaista. Periaatteen mukaisesti pakkokeinoja käytettäessä kenenkään oikeuksiin ei saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä tarkoituksen saavuttamiseksi. Minkään pakkokeinon käytöllä ei myöskään saa aiheuttaa tarpeettomasti vahinkoa tai haittaa.

8.3 Hienotunteisuusperiaate (PKL 1:4)

Hienotunteisuusperiaatteen mukaisesti *pakkokeinoja käytettäessä on vältettävä aiheettoman huomion herättämistä ja toimittava muutenkin hienotunteisesti.*

Periaatteen voidaan katsoa soveltuvan suurilta osin käytännössä sellaisiin tilanteisiin, kun poliisi on jo konkreettisesti tekemisissä sellaisen henkilön kanssa, johon pakkokeinoja kohdistetaan.

8.4 Voimakeinojen käyttö (PKL 2:3)

Pakkokeinolain 2. luvun 3§:n ensimmäinen momentti säättää, että *jos kiinniotettava yleisen kiinniotto-oikeuden käyttämisen yhteydessä tekee vastarintaa tai pakenee, kiinniottaja saa käyttää sellaisia kiinniottamisen toimittamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää kokonaisuutena arvostellen puolustettavina, kun otetaan huomioon rikoksen laatu, kiinniotettavan käyttäytyminen ja tilanne muutenkin.*

Näin ollen myös pakkokeinolaki mahdollistaa tältä osin muun muassa oven murtamisen, kuten poliisilain 2. luvun erinäiset pykälät.

8.5 Menettely kotietsinnässä (PKL 8:6)

Pakkokeinolain 8. luvun 6§:n 2. momentissa säädetään, että kotietsinnässä noudatetaan etsintäpäätöksen määräyksiä. Etsintä on toimitettava aiheuttamatta enempää haittaa tai vahinkoa kuin on

välttämätöntä. Tarvittaessa etsinnän kohteena oleva tila voidaan avata voimakeinoja käyttäen ja etsinnän päätyttyä avattu tila on suljettava sopivalla tavalla.

8.6 Paikanetsinnässä sovellettavat säännökset (PKL 8:14)

Mikäli pakkokeinolain mukainen paikanetsintä kohdistuu sellaiseen paikkaan, johon ei ole yleistä pääsyä tai johon yleinen pääsy on rajoitettu tai estetty, myös paikanetsinnässä noudatetaan soveltuvin osin muun muassa 8. luvun 6 pykälää (menettely kotietsinnässä).

9 PERINTEISET OVET SEKÄ MURTOSUOJAOVET

Opinnäytetyössä on keskitytty niin sanotusti perinteisen ovimallin murtamiseen. Perinteisellä ovella tarkoitetaan sellaista ovea, jota ei ole erityisesti murtosuojattu esimerkiksi ylimääräisillä turvalukkoilla, lukitussalvoilla tai –tapeilla. Perinteisessä ovesta on ”normaalin” asuinhuoneiston oven tapaan vain yksi lukko.

Työssä luodaan kuitenkin katsaus kappaleessa 9.2 edellä mainittuihin murtosuojaoviin, eli ns. turvaoviin, sillä poliisiin tulee olla myös niistä tietoinen ja varautua siihen, että murtamistilanteessa ovi on murtosuojattu. Tämä luonnollisesti vaikuttaa siihen, millä tavoin ja kuinka nopeasti ovi saadaan aukaistua voimakeinoja käyttäen.

9.1 Käsitteet

Oven murtaminen perustuu loppujen lopuksi oven ja siinä olevan lukon eri osien manipulointiin erityyppisiä voimakeinoja käyttäen. Poliisimiehen on hyödyllistä tunnistaa tärkeimmät oven osat ja ymmärtää oven ja sen lukon perusmekanismit, jotta murtotilanteessa oven käyttäytymistä osataan tulkita ja tehdä tarvittaessa korjaavat toimenpiteet, jotta ovi saadaan auki, ja lopulta myös suljettua, riittävällä tehokkuudella ja huolellisuudella. Näin ollen seuraavissa kappaleissa käydään läpi perinteiseen oveen liittyvää käsitteistöä.

9.1.1 Kerrostaso-ovet

Yleensä kerrostaloissa käytetään asunnon ovina kerrostaso-ovia, jotka on sijoitettu kerrostalon rappukäytävän ja huoneiston välille. Kerrostaso-ovet ovat yleisesti puukuitu ovia, joiden pinta on maalattu, viilutettu tai laminaattipinnoitettu. Kerrostaso-oven ulkoreunoille voidaan valita kovapuinen reunus. Kerrostaso-ovet on yleisesti suunniteltu niin, että oveen voidaan helposti asentaa eri valmistajien lukkorunkoja. Joissain kerrostaso-ovissa on mahdollisuutena asentaa oveen myös turvalukko, joka lukitsee oven sisältä päin. Turvalukko asennetaan yleensä käyttölukon yläpuolelle.

Tässä opinnäytetyössä puhuttaessa ovesta, tarkoitetaan juuri tämän kaltaista kerrostaso-ovea.

9.1.2 Oviaukko

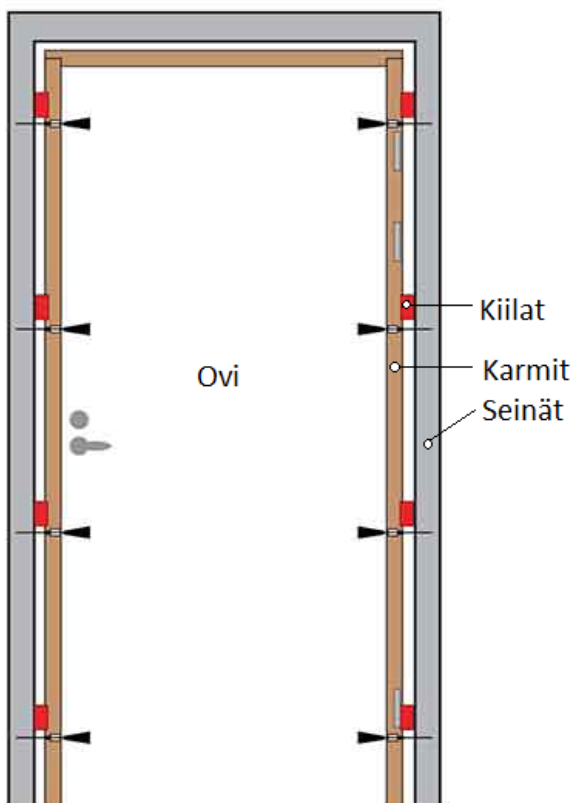
Oviaukko on esimerkiksi rappukäytävän ja asuinhuoneiston erottavaan seinään tehty aukkoa, johon on asennettu karmit ja ovi.

9.1.3 Karmit

Normaalisti karmit kiinnitetään oviaukkoon karmiruuveilla. Oviaukon ja karmien väliin laitetaan kiilat, jotka tukevat karmia. Kiilojen ansiosta karmien ja seinän väliin jää pieni rako. Karmit on yleisesti valmistettu puusta ja niiden pinta on maalattu.

Karmien ja oviaukon väliin jäävä rako mahdollistaa oven murtamisen näkökulmasta sen, että karmi antaa periksi, kun oven ja karmien välistä väännetään vääntöraudalla. Tällöin karmi painuu kohti oviaukkoa, jolloin lukon telki pääsee hyppäämään pois teljen vastakappaleesta, joka on kiinnitettynä karmiin.

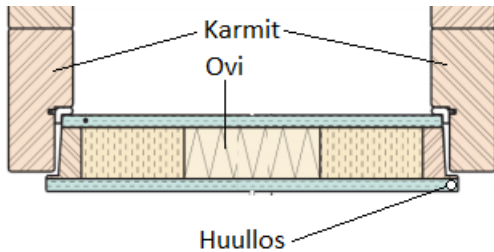
Yleiskuva oven ja karmien rakenteista on esitetty kuvassa 1.



Kuva 1: Yleiskuva oven ja karmien rakenteista (Lähde: Ulko-oven asennusohje, Jeld-Wen.fi)

9.1.4 Huullos

Huullos on ovilevyn ulkopuolella muun oven reunan yli menevä osa. Huullokseen ansiosta oven ja karmin välistä rakoa ei näe (kuva 2). Huullokseen vuoksi oven murtaminen tulee aloittaa lyömällä vääntörauta huullokseen ohi tai joissakin tapauksissa läpi, jotta vääntörauta päästään lyömään suoraan oven ja karmin väliseen rakoon.



Kuva 2: Oven läpileikkaus ylhäältä (Lähde: Ulko-oven asennusohje, Jeld-Wen.fi)

9.2 Murtosuoja-, eli turvaovet

Tässä osiossa kerrotaan lyhyesti Kaso-turvaovista, joita esiintyy Helsingissä joissakin kiinteistöissä ja asuinhuoneistoissa. Turvaovella tarkoitetaan ovea, joka on murtoluokiteltu ovi ja se sijoitetaan kerrostaso-oven tapaan huoneiston ja rappukäytävän välille. Helsingin pelastuslaitoksella työskentelevä palo esimies Mika Tervo on tehnyt oman alipäälystökoulutuksensa aikana vuonna 2019 opinnäytetyön turvaovien murtamisesta sekä niiden rakenteesta pelastuslaitoksen näkökulmasta. Työ on nimeltään ”Kason turvaovet asuinhuoneistossa”. Tervon ansiokasta työtä on hyödynnetty tämänkin opinnäytetyön tekemisessä.

Murtosuojaovessa karmi ja ovilehti ovat teräsrakenteisia kokonaisuuksia (kuva 3), jotka estävät oven tai karmin vääntämisen ja murtamisen. Murtosuojaoven lukituksessa on huomioitu tarve korkeampaan murtosuojaukseen siten että, oven kolmella sivulla on lukkiutuvat lukitussalvat ja -tapit (kuvat 4 ja 5), sekä erityisesti turvaovia varten testatut turvalukot (kuva 6).



Kuva 3: Kaso-turvaoven runko (lähde: www.kaso.fi)



Kuva 4: Turvaoven alareuna (lähde: Tervo, 2019)



Kuva 5: Turvaoven yläreuna (lähde: Tervo, 2019)



Kuva 6: Turvalukko (lähde: Tervo, 2019)

(Tästä kappaleesta on poistettu osio TL IV perusteella)

9.3 Lukon poraaminen

Tyypillisesti tavanomaisissa asunnon ovissa heikoin rakenne on sen käyttölukko. Lukon poraamisella tarkoitetaan sitä, että käyttölukon avainpesää ympäröivä suojakupu porataan irti, jonka jälkeä lukkoa on mahdollista manipuloida ulkopuolelta ja siten avata ovi.

(Tästä kappaleesta on poistettu osio TL IV perusteella)

10 SÄHKÖPOSTIHAASTATTELUT

Tässä opinnäytetyössä on päädytty tekemään kaksi sähköpostitse toteutettavaa haastattelua. Haastattelut ovat teemahaastatteluja, joissa käytetään puolistrukturoiduille haastatteluille tyypillisiä valmiiksi laadittuja kysymyksiä, joiden avulla pyritään pureutumaan etukäteen valittuihin teemoihin. Teemahaastattelu on astetta strukturoidumpi kuin avoin haastattelu, sillä siinä aiempien tutkimusten ja aihepiiriin tutustumisen pohjalta valmistellut aihepiirit, teemat, ovat kaikille haastateltaville samoja, vaikka niissä liikutaankin joustavasti ilman tiukkaa etenemisreittiä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.)

Haastattelukysymykset toimitettiin haastateltaville sähköpostitse ja heille annettiin aikaa vastata esitettyihin kysymyksiin. Täten haastateltavat saivat mahdollisuuden tutustua teemaan ja heille esitettyihin kysymyksiin. Haastateltaville annettiin mahdollisuus pyytää lisätietoa tutkimuksesta ja sen teemasta, sekä mahdollisuus tarkentaa heille esitettyjä kysymyksiä. Tältä osin siis toimittu kuten Tuomi ja Sarajärvi ovat suositelleet. (Sarajärvi, Tuomi, 2017 s. 83.)

Tässä opinnäytetyössä on päädytty hyödyntämään haastattelua aineistonhankintamenetelmänä, koska haastattelu mahdollistaa joustavuuden aineistoa kerätessä. (Sarajärvi, Tuomi, 2017, s. 81.) Joustavuus ilmenee haastatteluissamme siten, että haastateltaville esitetyt kysymykset on laadittu haastateltavan henkilön aseman mukaan. Kysymykset on rajattu aihealueen mukaan mutta kysymyksiä laadittaessa on pyritty huomioimaan kunkin haastateltavan erityisosaaminen ja kokemus. Kaikkien kysymysten perimmäisenä tarkoituksena on löytää merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen ja ongelman asettelun mukaisesti. (Sarajärvi, Tuomi, 2017 s. 84.)

Metodologisesti teemahaastattelussa korostetaan ihmisten tulkintoja asioista, heidän asioille antamia merkityksiä sekä sitä, miten merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Sarajärvi, Tuomi, 2017).

Kaikille haastateltaville on esitetty yhteneväinen kysymys, joka pyrkii tuottamaan haastateltavan oman näkemyksen tutkimuskysymyksestä: *Voiko lukkosepän (siviilin) tuoda poliisin voimankäyttölanteeseen ja sen käytännön edellytykset, sekä siihen liittyvät haasteet Helsingin poliisilaitoksella*

(juridiset ja käytännölliset)? Haastateltavat saavat perustella oman tulkintansa kysymykseen vapaasti ilman tutkijoiden mielipiteiden vaikutusta.

10.1 Sähköpostihaastattelun ja kyselyn välinen ero

Kuten jo aiemmin on mainittu, päädyttiin tätä opinnäytetyötä tehdessä käyttämään yhtenä aineistonkeruumenetelmänä haastatteluja. Kyselyn toteuttaminen olisi mielestämme tuottanut liian suppean kuvan tutkittavasta asiasta ja kysely ei olisi kartoittanut vastaajien mahdollisia tulkinnallisia eroja.

Anneli Sarajärvi ja Jouni Tuomi toteavat kirjassaan (2017, s. 81), että kyselyn ja haastattelun kovin jyrkkä erottelu ei aina liene järkevää, mutta ne eivät kuitenkaan ole synonyymejä toisilleen:

Kyselyn ja haastattelun ero siis liittyy tiedonantajan toimintaan tiedonkeruuvaiheessa. Mutta ei sääntöä ilman poikkeusta: puhutaan myös erilaisista Internetissä/ online-ympäristöissä tapahtuvista haastattelumahdollisuuksista, joissa ei ole suusanallista yhteyttä, kuten esimerkiksi sähköpostihaastatteluissa. Sähköpostihaastattelussa haastatteli lähetää kysymykset haastateltavalle. Haastateltava vastaa kysymyksiin, ja jatkaa tarkentavilla kysymyksillä. Sähköpostiin syntyy dokumentoitava vuoropuhelu ilman henkilökohtaista kontaktia. (Sarajärvi, Tuomi, 2017)

Sähköpostin käyttäminen haastattelumenetelmänä saattaa tuottaa samankaltaisia ongelmia kuin mitä Sarajärvi ja Tuomi mainitsevat kirjoittaessaan postikyselystä. Postikyselyn heikkoutena Sarajärvi ja Tuomi (2017.) mainitsevat sen, että vastaukset saattavat olla kovin niukkasanaisia. Tämä varmasti pitää paikkansa myös sähköpostihaastattelua toteutettaessa. Laadimme kysymykset niin, että ne tuottaisivat mahdollisimman avoimen vastauksen. Valitsimme haastatteluun osallistujat sen perusteella, että oletamme heidän antavan vastauksensa kattavana omaan tietotaitoonsa ja kokemuksiinsa perustuen.

Kyselyyn verrattuna haastattelu on kuitenkin haasteellinen sikäli, että haastattelu on kallis ja aikaa vievä aineistonkeruumenetelmä. (Sarajärvi, Tuomi 2017 s. 82). Tämän opinnäytetyön haastatteluista suunnitellessamme olemme kiinnittäneet huomiota juuri näihin seikkoihin ja valinneet haastattelijan toteuttamistavaksi sähköpostin. Toinen toteuttamistapaan vaikuttava tekijä on ollut Suomessa tätä kirjoittaessa vallinneet koronapandemiasta johtuvat rajoitukset.

10.2 Kohderyhmä ja kysymykset

Saadaksemme moniulotteisen näkökulman tutkimuskysymykseemme, sähköpostihaastattelu oli alun perin tarkoitus tuottaa poliisiorganisaatiossa kolmelle eri asemassa työskentelevälle henkilölle,

jotka olisivat kaikki osaltaan pystyneet tarjoamaan asiantuntijuuttaan tutkimuskysymyksen selvittämiseen: Helsingin poliisissa toimivalle yleisjohtajalle, joka lähtökohtaisesti päättää oven murtamisesta, Poliisiammattikorkeakoulussa työskentelevälle lainoppineelle henkilölle, jolla on valmiuksia tulkita erityisesti tutkimuskysymyksen juridista kantaa, sekä Helsingin poliisin valvonta- ja hälytystoiminnassa työskentelevälle kenttäjohtajalle, jolla on käytännön kokemusta kenttätoiminnasta ja muun muassa ovien murtamisesta.

Muun muassa koronapandemian aiheuttaman kiireen ja ruuhkaisuuden vuoksi emme ehtineet saada lainoppineen henkilön sähköpostihaastattelua määrääjassa, josta syystä tutkimuskysymyksen juridisen kannan syvällisempi tulkinta on jätetty pois kappaleessa 10.7. ”Yhteenveto ja pohdinta”.

Yleisjohtajan haastattelun tarkoituksena on ollut selvittää millä perusteella päivystävä yleisjohtaja määrää oven murrettavaksi ja mitä olosuhdetietoja hän tarvitsee päätöksentekoa varten, sekä mitkä seikat määrittävät sen, että porataanko vai murretaanko ovi. Lisäksi on pyritty selvittämään yleisjohtajan näkemystä voimankäyttötilanteesta, johon tuodaan siviilihenkilö (=lukkoseppä) mukaan.

Kenttäjohtajan haastattelussa on taasen tarkoituksena ollut selvittää, millaisia toimintatapoja kentällä käytetään oven murtamistilanteissa ja millaiset valmiudet tavallisella poliisimiehellä nähdään olevan oven murtamiseen partioautosta löytyvillä välineillä kiireellisillä ja kiireettömällä tehtävillä.

Lainoppineen henkilön haastattelussa tavoitteemme olisi ollut selvittää hänen näkemyksensä siitä, onko lakien ja asetusten mukaista tuoda lukkoseppä mukaan poliisin voimankäyttötilanteeseen ja millaista juridista problematiikkaa siihen mahdollisesti sisältyy. Koska haastatteluvastausta tämän kysymyksenasettelun osalta ei saatu, on aiheesta esitetty jatkotutkimusehdotus kappaleessa 12.1.2.

Haastateltaville osoitetut saatekirjeet ovat opinnäytetyön liitteenä 1.

10.3 Havaintoaineiston käsittely

Tuottamamme sähköpostihaastattelut on lähetetty TUVE-verkon kautta sähköpostitse (poliisi.fi - sähköpostiosoitteisiin). Aineistoa on käsitelty ainoastaan TUVE-verkossa ja vastaukset on hävitetty tutkijoiden sähköposteista niiden käsittelyn jälkeen.

Haastateltavilta sähköpostitse saadut vastaukset on liitetty sellaisenaan opinnäytetyöhön, jonka pohjalta olemme laatineet johtopäätelmät haastattelussa käsiteltävän teeman osalta kappaleessa 10.7. Osa vastauksista on poistettu TL IV perusteella (JulKL 24.1§:n 5k).

10.4 Sähköpostihaastattelujen analysointi

Kuten jo aiemmin analysoidessamme opinnäytetyön produktiin tulevaa aineistoa huomasimme, että Sarajärven ja Tuomen kirjassaan esittelemä runko on luotu juuri haastattelujen analysointiin. Täten myös sähköpostihaastattelujen analysointiin käyttäen samaa, aiemmin kappaleessa 3.1.2 esiteltyä runkoa

Kyseisen rungon mukaisesti edeten ensimmäisenä päätimme mikä haastattelujen tuottamassa aineistossa on kiinnostavaa tässä työssä esitettyjen tutkimuskysymysten kannalta. Jo sähköpostihaastatteluissa esittämiemme kysymysten asettelu oli käytännössä tehnyt vahvan päätöksen puolestamme siitä mistä asiasta olemme kiinnostuneita.

Koska sähköpostihaastatteluissamme esittämämme kysymykset olivat tarkkaan rajattuja emme joutuneet jättämään sähköpostihaastattelujen tuottamista vastauksista pois juuri mitään. Tähän seikkaan olimme kiinnittäneet huomiota jo sähköpostihaastattelukysymyksiä laatiessamme, jotta työmäärä sähköpostihaastatteluiden analysoinnin suhteen ei olisi mahdoton.

Rungon kolmannen kohdan mukaan hyödynsimme sähköpostihaastatteluiden analysoinnissa tyyppitelyä. Aineisto tyyпитeltiin siten, että vastauksista etsittiin näkemyksille yhteisiä ominaisuuksia ja näistä yhteisistä näkemyksistä muodostettiin eräänlainen tyyppiesimerkki kuten Sarajärvi ja Tuomi ovat kirjassaan, Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (2017), ohjeistaneet.

Lopulta sähköpostihaastatteluista laadittiin niiden tuoman aineiston pohjalta yhteenveto ja pohdinta. Osio on poistettu TL IV perusteella (JulKL 24.1§:n 5k).

10.5 Yleisjohtajan sähköpostihaastattelu

Kysymys = K, Vastaus = V. Kysymykset ja vastaukset numeroitu juoksevassa järjestyksessä kussakin haastattelussa erikseen.

K1: Oma tausta, missä tehtävässä Helsingin poliisissa, virkaikä poliisina?

V1: Yleisjohtaja johtokeskuksessa viimeisen 8 vuoden ajan, virkaikä 25 vuotta ja risat.

K2: Toimiessasi yleisjohtajana millaisissa tilanteissa koet pystyväsi tekemään päätöksen oven avaamisesta voimakeinoja käyttämällä? Mitä tietoja tarvitset tehtävältä päätöksen tekemiseen?

V2: (Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

K3: Mitkä asiat vaikuttavat siihen, millainen keino oven avaamiseen määrätään (oven lukon poraaminen vs. oven murtaminen)?

V3: (Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

K4: Mikäli ovi päätetään avata porauttamalla lukko auki lukkosepän (siviilin) avustuksella, miten näet sen sopivan Poliisilain 2:17 kuvattuun mainittuun tilanteeseen (alla)? Liittyykö tähän jotain potentiaalisia haasteita tai uhkia ja miten ne otetaan huomioon?

Poliisilain 2. luvun 17§ mukaan poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus muun muassa esteen poistamiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Lisäksi sillä, joka poliisimiehen pyynnöstä tai tämän suostumuksella tilapäisesti avustaa poliisimestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivullisen apuun voimakeinojen käytössä erittäin tärkeän ja kiireellisen poliisin virkatehtävän suorittamisessa, on oikeus poliisimiehen ohjauksessa sellaisten voimakeinojen käyttämiseen, joihin poliisimies toimivaltansa nojalla hänet valtuuttaa.

V4: (Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

10.6 Kenttäjohtajan sähköpostihaastattelu

Kysymys = K, Vastaus = V. Kysymykset ja vastaukset numeroitu juoksevassa järjestyksessä kussakin haastattelussa erikseen.

K1: Oma tausta, missä tehtävässä Helsingin poliisissa, virkaikä poliisina?

V1: Virkaikää noin 10 vuotta ja toimin voimankäytönkouluttajana sekä välillä kenttäjohtajana hälytystoimintayksikössä.

K2: Kokemuksesi mukaan, kuinka yleistä oven murtaminen on Helsingin poliisissa virkatehtävien yhteydessä?

V2: (Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

K3: Mitkä ovat tyypillisimmät keinot oven avaamiseen voimakeinoja käyttäen Helsingin poliisissa?

V3: (Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

K4: Minkälaisia haasteita tai ongelmia olet havainnut edellä mainitsemiesi keinojen käytössä?

V4: (Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

K5: Mikäli poliisi käyttää oven avaamiseen lukkoseppää, miten koet sen soveltuvan PolL 2:17:ssä kuvattuun tilanteeseen (alla)?

Poliisilain 2. luvun 17§ mukaan poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus muun muassa esteen poistamiseksi (esimerkiksi oven avaamiseksi) käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Lisäksi sillä, joka poliisimiehen pyynnöstä tai tämän suostumuksella tilapäisesti avustaa poliisimiestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua siviilisen apuun voimakeinojen käytössä erittäin tärkeän ja kiireellisen poliisin virkatehtävän suorittamisessa, on oikeus poliisimiehen ohjauksessa sellaisten voimakeinojen käyttämiseen, joihin poliisimies toimivaltansa nojalla hänet valtuuttaa.

V5: (Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

K6: Mitä ongelmia lukkoseppän, eli siviilin, käyttämiseen poliisin voimankäyttötilanteessa liittyy käytännössä?

V6: (Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

10.7 Yhteenveto ja pohdinta

(Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

11 MURTAMISEN JA LUKON PORAAMISEN KUSTANNUKSET

Tapauksissa, jossa toisen hengelle tai terveydelle ei ole välitöntä vaaraa, voidaan oven avaamiseen käyttää oven murtamisen sijaan oven lukon poraamista. Tällöin käytännössä poliisi tilaa paikalle lukkosepän, joka poraa lukon auki. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää myös niin sanotusti huoltomiehen avainta, mikäli asunnossa ei ole turvalukkoa.

Poraamista on tyypillisesti perusteltu usein vähimmän haitan periaatteella sekä kustannusperusteisesti. Vaihtoehtojen vertailemiseksi Helsingin poliisilaitoksen oikeusyksiköltä on pyydetty laskut murretuista sekä poratuista ovista vuosien 2019–2021 ajalta. Osa seuraavien kappaleiden osioista on poistettu TL IV perusteella (JulkL 24.1§:n 5k).

11.1 Oven murtamisen kustannukset, 2019–2021

Helsingin poliisilaitoksen (HPL) oikeusyksiköltä pyydettiin opinnäytetyötä varten laskuerittelyä murretuista ovista maksetuista korvauksista.

(Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

(Kuva 7 poistettu TL IV perusteella.)

Kuva 7: Vahingonkorvausvaatimukset ja korvaukset 2019–2021

Myönteisten vahingonkorvauspäätösten vaatimuksena on ollut, että syntynyt vahinko on poliisilain 8 luvun 1 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla aiheutunut sivulliselle, ja kyse on ollut poliisin laillisesta voimankäytöstä, joka on luettavissa poliisilain 8 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi pakotoimenpiteeksi. (Helsingin poliisilaitoksen korvauspäätökset.)

(Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

(Kuva 8 poistettu TL IV perusteella.)

Kuva 8: Vahingonkorvaussummien jakauma suhteessa siihen, vaihdettiin ovi kokonaan vai ei (2019–2021)

11.2 Oven aukaisemisen kustannukset muulla tavoin kuin murtamalla, 2019–2021

(Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

11.3 Yhteenveto

(Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

12 LOPUKSI

12.1 Jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyöprosessimme aikana esille nousi selkeästi muutama potentiaalinen jatkotutkimusehdotus, johon mielestämme olisi hyvä paneutua tarkemmin tulevaisuudessa. Koska oma työemme on toiminnallinen, ei kaikkiin havaittuihin tutkimuskysymyksiin ollut tarkoituksenmukaista paneutua sellaisella intensiteetillä, joka kysymyksen perusteellinen selvittäminen olisi vaatinut. Uskomme ja toivomme, että tulevat opinnäytetöiden tekijät voisivat saada inspiraatiota ehdotuksistamme.

12.1.1 Turvaovien määrä, tunnistaminen ja murtaminen

Turvaovien asentaminen asuntoihin on ollut ainakin pääkaupunkiseudulla jatkuvassa kasvussa jo useamman vuoden ajan, joskaan niiden tarkkaa lukumäärää ei ole tiedossa.

(Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

12.1.2 Sivullisen henkilön käyttäminen poliisin voimankäyttötilanteessa

Mielestämme kysymykseen sivullisen henkilön käyttämisestä poliisin voimankäyttötilanteessa olisi aiheellista paneutua tarkemmin erityisesti juridisesta, mutta syvemmin myös käytännöllisestä näkökulmasta. Miten laki suhtautuu sivullisen käyttämiseen viranomaistehtävällä, ja mitä teoreettista ja juridista problematiikkaa siihen tarkalleen ottaen sisältyy? Lisäksi olisi erittäin mielenkiintoista selvittää missä määrin sivullisia henkilöitä on käytetty poliisin voimankäyttötilanteissa viime vuosina ja millaisia nämä tilanteet ovat olleet. Onko aiheesta kerätty ja saatavilla relevanttia dataa?

12.1.3 Poliisille esteen poistamisesta aiheutuneet kustannukset

(Tämä osio on poistettu TL IV perusteella.)

12.2 Itsearviointi – opinnäytetyöprosessi ja oma työskentely

Tuomas Marjava:

Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut erittäin opettavaista ja mielenkiintoista, vaikkakin se on vienyt myös aikaa sekä koetellut hetkittäin hyvinkin paljon hermoja. Olen ollut erityisen tyytyväinen

siihen, että saimme aiheen työllemme Helsingin poliisilaitokselta, jossa olimme työharjoittelussa, ja saimme tuotettua sellaisen produktin, josta todennäköisesti on laitokselle hyötyä tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön aihe on mielestäni määritelty ja rajattu onnistuneesti. Oven murtaminen kahdella poliisipartiolla on varsin tarkkaan fokusoitu, ja työssämme on keskitytty niin sanottuun murtamisen perusmalliin; vaihtoehtoisia toimintamalleja ja -tapoja on lukematon määrä, ja ne määräytyvät lopputuloksen lopuksi aina tilanteen, resurssien ja toimintaympäristön mukaan.

Jaoimme työtehtävät tutkimusparini Juha Kuosmasen kanssa tasaisesti, eikä kummankaan työsuoritteessa ollut moitittavaa – päinvastoin. Koen, että teimme työtä yhtä kovalla pieteetillä ja puhalsimme yhteen hiileen koko opinnäytetyöprosessin ajan. Onnistuimme siis välttymään konflikteilta tai muilta ristiriidoilta, mitä tämän kaltaisessa työssä voi joskus kohdata.

Opinnäytetyön produkti, sekä raporttiosuus on toteutettu onnistuneesti ja tarkoituksenmukaisesti. Koska työn pääpaino on produktissa, raporttiosuudessa käsiteltävät tutkimuskysymykset ovat oivallisia jatkotutkimusaiheita myös tuleville opinnäytetöille. Olemme molemmat työhömme tyytyväisiä, joka on mielestäni hieno asia, sillä se kertoo siitä, että työstä tuli meidän molempien näköinen.

On kuitenkin sääli, että kaikki suunnittelemamme sähköpostihaastattelut eivät onnistuneet. Saimme Helsingin poliisilaitoksen yleisjohtajalta sekä kenttäjohtajalta vastaukset hyvinkin nopeasti ja vaivattomasti, mutta toisin kävi lainoppineen henkilön haastattelun osalta. Saatuamme ensimmäisen myöntävän vastauksen haastattelupyynnölle eräältä PolAMK:ssa työskentelevältä juridiikan erityisosaajalta, kului lähestulkoon kuukausi, ennen kuin hän lisäaikaa pyydettyään ilmoitti, ettei ehtisi silvikään vastata riittävän ajoissa kysymyksiimme. Näin ollen lähetimme haastattelupyynnön toiselle PolAMK:ssa työskentelevälle lainoppineelle henkilölle, jonka vastausta emme myöskään saaneet määräaikaan mennessä. Näin ollen olimme pakotettuja jättämään kolmas sähköpostihaastattelu pois opinnäytetyöstämme, jotta saimme työn muutoin ajoissa valmiiksi.

Loppuun haluan mainita, että mahdollisuus tehdä toiminnallinen opinnäytetyö on ollut erittäin hyvä asia. Verratessani tätä opinnäytetyöprosessia aiemman AMK-tutkintoni opinnäytetyöprosessiin, tämä matka on ollut huomattavasti opettavaisempi ja mielenkiintoisempi. Koen, että toiminnallinen opinnäytetyö palvelee tarkoitustaan erityisesti Poliisi AMK-tutkinnossa, jossa konkreettisen työn tekeminen jo oppimistarkoituksessa on erityisen isossa osassa.

Juha Kuosmanen:

Opinnäytetyön tekeminen on ollut kaikkiaan raskas ja aikaa vievä prosessi. Työn tekeminen on kuitenkin ollut opettavaista ja osittain palkitsevaa. Emme valinneet työn aiheeksi sellaista aihetta, joka

olisi ollut mahdollisimman helppo, vaan teimme valintamme puhtaasti kiinnostuksen ja tarpeen perusteella. Täten usein esille tullut ohjeistus ”rajatkaa työtänne tarpeeksi” tuotti aluksi hieman ongelmia, mutta koen, että aiheen rajaaminen onnistui lopulta hyvin.

Produktin osalta olen erittäin tyytyväinen lopputulokseen. Produkti on mielestäni selkeä ja täyttää juuri sille asetetut tavoitteet niin omasta mielestäni kuin myös työn tilaajan mielestä. Raporttiosuus oli itselleni se vaikein työstettävä, mutta olen silti tyytyväinen raportin lopputulokseen. Käsillä oleva koronapandemia aiheutti tiettyjä rajoituksia tutkimusmenetelmien käyttöön, mutta lopulta haastattelutkin onnistuivat osittain sähköisesti. Haastattelujen osalta muodostui lopulta ongelmaksi lainoppineen henkilön haastattelu. Lukuisista yhteydenotoista huolimatta emme lopulta ehtineet saamaan yhdeltäkään lainoppineelta vastausta esittämiimme kysymyksiin. Kuten yleisjohtaja toi vastauksessaan esille olisi ollut erittäin mielenkiintoista saada myös lainoppineen vastaus kyseiseen tutkimuskysymykseen. Tällä kertaa jouduimme kuitenkin tyytymään vain kahteen haastatteluun, joka osaltaan jättää myös erinomaisen aiheen jatkotutkimuksille.

Työn jakaminen onnistui mielestäni erittäin hyvin. Teimme opinnäytetyötä ennen kaikkea yhdessä ja mielestäni siitä ei aiheutunut kummallekaan kohtuuttoman suurta taakkaa. Lopulta opinnäytetyöstä muodostui sellainen, johon voimme molemmat olla tyytyväisiä. Opinnäytetyön aikana opin myös paljon tutkimuspariltani Tuomas Marjavalta, joka on jo aiemman AMK-tutkinnon aikana opinnäytetyön tehnyt.

Poliisin AMK-tutkintoon kuuluvaa harjoittelua usein opiskelijoiden keskuudessa kuvataan opettavaisimmaksi osaksi, joka tutkintoon kuuluu. Mielestäni hyvänä kakkosena tulee opinnäytetyö kokonaisuudessaan. Opinnäytetyö antaa mahdollisuuden syventyä johonkin tiettyyn aiheeseen sellaisella tavalla, jota on vaikeaa muuten saavuttaa.

12.3 Loppusanat

Haluamme kiittää meitä tämän opinnäytetyöprosessin aikana auttaneita henkilöitä, erityisesti ylikonstaapeli Sami Mannista ja ylikonstaapeli Juri Pakarista, sekä sähköpostihaastatteluihin vastanneita henkilöitä – saimme teiltä runsaasti arvokasta tietoa työtämme varten, sekä olimme paljon uutta.

Kiitos myös yleisesti Helsingin poliisilaitokselle ja Poliisiammattikorkeakoululle, jonka henkilöstöltä saimme tukea ja opastusta työmme tekemisessä.

Toivomme, että työtämme tullaan tulevaisuudessa hyödyntämään Helsingin poliisilaitoksella tai Poliisiammattikorkeakoululla, ja että siitä on aidosti hyötyä esimerkiksi työharjoitteluun tulevien nuorempien konstaapelien perehdytysjaksolla.

LÄHTEET

Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto (verkkojulkaisu). Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto (ylläpitäjä ja tuottaja). Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html. Luettu 14.06.2021.

Boucht, Johan. Poliisin voimakeinojen käyttö. Suomalaisen oikeuden oppikirja. Tampere, 2020.

Euroopan ihmisoikeussopimus. Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi sellaisena kuin se on muutettuna yhdennellätoista pöytäkirjalla. 63/1999. Luettavissa: <https://finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063>. Luettu 2.11.2021.

Hallituksen esitys Eduskunnalle poliisilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. HE 224/2010. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2010/20100224#idp447204576>

Hallituksen esitys Eduskunnalle yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamista koskevien rangaistussäännösten uudistamiseksi. HE 184/1999. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1999/19990184#idp446187536>

Helsingin yliopiston avoin yliopisto. Perusasioita oikeustieteestä. Luettavissa: <https://www.avoin.helsinki.fi/oppimateriaalit/oikeustiede/materiaali/osa4.html>. Luettu 2.11.2021

Kartio, Leena. Esineoikeuden perusteet. Kauppakaari 2001.

Lainkirjoittajan opas, luku 10.5. Merkittävä julkisen vallan käyttö. Oikeusministeriön verkkojulkaisu. 2014. Luettavissa: <http://lainkirjoittaja.finlex.fi/10-julkisen-hallintotehtavan-antaminen-muulle-kuin-viranomaiselle/10-5/>

Manninen, Sami. Kuosmasen ja Marjavan haastattelu 15.3.2021 Helsingin poliisilaitoksella.

Ojala, Jouni. Lukitun oven murtaminen poliisin operatiivisessa kenttätoiminnassa, 2019. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö. Tilattavissa Poliisiammattikorkeakoulun kirjastosta.

Poliisilaki 22.7.2011 / 872. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110872>

Pakkokeinolaki. 22.7.2011/806. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110806>. Luettu 2.11.2021.

Rantaeskola, Satu. Poliisilaki: kommentaari, 2014. Poliisiammattikorkeakoulu. Luettavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/86690>

Salonen, Kari: Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön: opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. 2013.

Sarajärvi, Anneli ja Tuomi Jouni, 2017: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi: Uudistettu laitos

Tervo, Mika. Kason turvaovet asuinhuoneistoissa, 2019. Alipäälystökurssi 9:n opinnäytetyö. Ei saata-villa julkisesti.

Tervo, Mika. Kuosmasen ja Marjavan haastattelu 15.4.2021 Helsingin poliisilaitoksella.

Ulko-oven asennusohje, Swedoor. Luettavissa: https://www.jeld-wen.fi/ohjeet/asennus_ ja_huolto_ohjeet/ulko_oven_asennusohje/

LIITE 1: HAASTATELTAVILLE OSOITETUT SAATEKIRJEET

Yleisjohtaja

Arvoisa viestin vastaanottaja,

teemme Poliisiammattikorkeakoulun opintoihimme liittyen opinnäytetyötä oven murtamisesta ja ovi-taktiikasta kahdella poliisipartiolla. Opinnäytetyö on tilattu Helsingin poliisilaitokselta, jossa olemme tällä hetkellä työharjoittelussa. Työlle on myönnetty tutkimuslupa POL-2021-76747 (liitteenä).

Eräs työmme tutkimuskysymyksistä liittyy siviilihenkilön käyttämiseen poliisin voimankäyttötilanteessa (oven murtamisessa) ja siihen, millaista problematiikkaa tilanteeseen sisältyy Helsingin poliisilaitoksella käytännössä sekä juridisesta näkökulmasta.

Pyytäisimme sinua yleisjohtajana ottamaan kantaan seuraaviin kysymyksiin. Keräämme vastaukset näin sähköpostitse ja käytämme niitä sellaisenaan opinnäytetyössämme, jossa pohdimme saatujen vastausten sekä aiheeseen liittyvän kirjallisuuden pohjalta kyseisiä teemoja.

KYSYMYKSET:

1. Oma tausta, missä tehtävässä Helsingin poliisissa, virkaikä poliisina?
2. Toimiessasi yleisjohtajana millaisissa tilanteissa koet pystyväsi tekemään päätöksen oven avaamisesta voimakeinoja käyttämällä? Mitä tietoja tarvitset tehtävältä päätöksen tekemiseen?
3. Mitkä asiat vaikuttavat siihen, millainen keino oven avaamiseen määrätään (oven lukon poraaminen vs. oven murtaminen)?
4. Mikäli ovi päätetään avata porauttamalla lukko auki lukkosepän (siviilin) avustuksella, miten näet sen sopivan Poliisilain 2:17 kuvattuun mainittuun tilanteeseen (alla)? Liittyykö tähän jotain potentiaalisia haasteita tai uhkia ja miten ne otetaan huomioon?

Poliisilain 2. luvun 17§ mukaan poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus muun muassa esteen poistamiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Lisäksi sillä, joka poliisimiehen pyynnöstä tai tämän suostumuksella tilapäisesti avustaa poliisimiestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivullisen apuun voimakeinojen käytössä erittäin tärkeän ja kiireellisen poliisin virkatehtävän suorittamisessa, on oikeus poliisimiehen ohjauksessa sellaisten voimakeinojen käyttämiseen, joihin poliisimies toimivaltansa nojalla hänet valtuuttaa.

Mikäli olet estynyt vastaamaan kysymyksiin, niin pyytäisimme ilmoittamaan siitä. Muussa tapauksessa pyydämme vastaukset 15.10. mennessä, jotta voimme käydä työmme edistymistä läpi opinäyte-työseminaarissa.

Yhteistyöstä jo etukäteen kiittävät ja lisätietoja tutkimuksessamme antavat:

Juha Kuosmanen, nuorempi konstaapeli

Tuomas Marjava, nuorempi konstaapeli

PolIAMK 20193-kurssi

Kenttäjohtaja

Arvoisa viestin vastaanottaja,

teemme Poliisiammattikorkeakoulun opintoihimme liittyen opinnäytetyötä oven murtamisesta ja ovi-taktiikasta kahdella poliisipartiolla. Työlle on myönnetty tutkimuslupa POL-2021-76747 (liitteenä).

Eräät työmme tutkimuskysymyksistä liittyvät oven murtamisessa käytettäviin toimintamenetelmiin ja siihen voidaanko siviilihenkilöä käyttää poliisin voimankäyttötilanteessa (oven murtamisessa).

Pyytäisimme sinua kokeneena kenttätoiminnan ammattilaisena ottamaan kantaan seuraaviin kysymyksiin. Keräämme vastaukset näin sähköpostitse ja käytämme niitä sellaisenaan opinnäytetyösämme, jossa pohdimme saatujen vastausten sekä aiheeseen liittyvän kirjallisuuden pohjalta kyseisiä teemoja.

KYSYMYKSET:

1. Oma tausta, missä tehtävässä Helsingin poliisissa, virkaikä poliisina?
2. Kokemuksesi mukaan, kuinka yleistä oven murtaminen on Helsingin poliisissa virkatehtävien yhteydessä?
3. Mitkä ovat tyypillisimmät keinot oven avaamiseen voimakeinoja käyttäen Helsingin poliisissa?
4. Minkälaisia haasteita tai ongelmia olet havainnut edellä mainitsemiesi keinojen käytössä?
5. Mikäli poliisi käyttää oven avaamiseen lukkoseppää, miten koet sen soveltuvan PolL 2:17§:ssä kuvattuun tilanteeseen (alla)?

Poliisilain 2. luvun 17§ mukaan poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus muun muassa esteen poistamiseksi (esimerkiksi oven avaamiseksi) käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Lisäksi sillä, joka poliisimiehen pyynnöstä tai tämän suostumuksella tilapäisesti avustaa poliisimiestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivullisen apuun voimakeinojen käytössä erittäin tärkeän ja kiireellisen poliisin virkatehtävän suorittamisessa, on oikeus poliisimiehen ohjauksessa sellaisten voimakeinojen käyttämiseen, joihin poliisimies toimivaltansa nojalla hänet valtuuttaa.

6. Mitä ongelmia lukkosepän, eli siviilin, käyttämiseen poliisin voimankäyttötilanteessa liittyy käytännössä?

Mikäli olet estynyt vastaamaan kysymyksiin, niin pyytäisimme ilmoittamaan siitä. Muussa tapauksessa pyydämme vastaukset 15.10. mennessä, jotta voimme käydä työmme edistymistä läpi opinäytetyöseminaarissa.

Yhteistyöstä jo etukäteen kiittävät ja lisätietoja tutkimuksessamme antavat:

Juha Kuosmanen, nuorempi konstaapeli

Tuomas Marjava, nuorempi konstaapeli

PoIAMK 20193B -kurssi

LIITE 2: OPINNÄYTETYÖN PRODUKTI

Tämän työn toiminnallinen osuus, eli niin sanottu produkti, on toteutettu Espoossa Satakielitalossa valokuvaamalla oven murtaminen ja tilanteessa käytettävät taktiset mallit siten, että mukana on ollut Helsingin poliisilaitokselta kaksi poliisipartiota, sekä voimankäytön kouluttajat ylikonstaapeli Sami Manninen ja ylikonstaapeli Juri Pakarinen. Produkti on nimeltään ”Oven murtaminen ja ovi-taktiikka – kahden poliisipartion toiminta ovenmurtotilanteessa”.

Päivän aikana käytiin Mannisen ja Pakarisen johdolla läpi oven murtamisen perusteet ja siihen sisältyvä taktiikka, jotka jokaisen poliisimiehen tulee hallita. Tämän jälkeen muodostettiin kuvitteellinen tilanne, jossa ensipartio on ottanut käytävällä oven haltuunsa ja paikalle saapuu toinen tukipartio murtamaan oven. Tilanteessa ei ole aseuhkaa. Murtaminen ja taktiikka valokuvattiin vaihe vaiheelta aina tilan tarkastamiseen saakka.

Valokuvaamisen suoritti Tuomas Marjava.

Produkti on tuotettu PowerPoint-esitykseksi, jossa kuvien yhteyteen on liitetty selosteet tapahtumien kulusta ja yksityiskohdista. Produkti on opinnäytetyön erillisenä liitteenä ja sen käyttö on rajoitettu TL IV perusteella (JulkL 24.1§:n 5k).